

# Correctievoorschrift VMBO-GL en TL

# 2026

tijdvak 2

## economie CSE GL en TL

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Aanleveren scores
- 6 Bronvermeldingen

## 1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 3.21, 3.24 en 3.25 van het Uitvoeringsbesluit WVO 2020.

Voorts heeft het College voor Toetsen en Examens op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet College voor toetsen en examens de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende aspecten van de artikelen 3.21 tot en met 3.25 van het Uitvoeringsbesluit WVO 2020 van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de directeur van de school van de gecommitteerde toekomen. Deze stelt het ter hand aan de gecommitteerde.

- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.  
De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.
- 4 De examiner en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het behaalde aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examiner en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examiner. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke corrector aanwijzen. De beoordeling van deze derde corrector komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

## 2 Algemene regels

---

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Toetsen en Examens van toepassing:

- 1 De examiner vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examiner en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met correctievoorschrift. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
  - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
  - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
  - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
  - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
  - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
  - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;

- 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Als het antwoord op een andere manier is gegeven, maar onomstotelijk vaststaat dat het juist is, dan moet dit antwoord ook goedgekeurd worden. Voor het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommitteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Toetsen en Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.  
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.  
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

### **Toelichting status correctievoorschrift**

Het College voor Toetsen en Examens heeft de correctievoorschriften bij regeling vastgesteld. Het correctievoorschrift is een zogeheten algemeen verbindend voorschrift en valt onder wet- en regelgeving die van overheidswege wordt verstrekt. De corrector mag dus niet afwijken van het correctievoorschrift.

### **Verkeer tussen examiner en gecommiteerde (eerste en tweede corrector)**

Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht. Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten. Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht. Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

### **Toelichting aanvullingen op het correctievoorschrift**

Er zijn twee redenen voor een aanvulling op het correctievoorschrift: verduidelijking en een fout.

Verduidelijking:

Het correctievoorschrift is vóór de afname opgesteld. Na de afname blijkt pas welke antwoorden kandidaten geven. Vragen en reacties die via het Examenloket bij de examenlijn binnenkomen, kunnen duidelijk maken dat het correctievoorschrift niet voldoende recht doet aan door kandidaten gegeven antwoorden. Een aanvulling op het correctievoorschrift kan dan alsnog duidelijkheid bieden.

Een fout:

Als het College voor Toetsen en Examens vaststelt dat een centraal examen een fout bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift.

Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt door middel van een mailing vanuit examenblad.nl bekendgemaakt. Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk verstuurd aan de examensecretarissen. Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In die gevallen vermeldt de aanvulling:

- Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.  
en/of
- Als de aanvulling niet is verwerkt in de naar Cito gezonden Wolf-scores, voert Cito dezelfde wijziging door die de correctoren op de verzamelstaat doorvoeren.

Dit laatste gebeurt alleen als de aanvulling luidt dat voor een vraag alle scorepunten moeten worden toegekend.

Als een onvolkomenheid op een dusdanig laat tijdstip geconstateerd wordt dat een aanvulling op het correctievoorschrift ook voor de tweede corrector te laat komt, houdt het College voor Toetsen en Examens bij de vaststelling van de n-term rekening met de onvolkomenheid.

### 3 Vakspecifieke regels

---

Voor dit examen zijn de volgende vakspecifieke regels vastgesteld:

Voor rekenfouten worden geen scorepunten afgetrokken.

Wanneer echter de kandidaat bij een berekening kennelijk verzuimd heeft door schatting controle op het antwoord uit te oefenen, wordt voor deze fouten één scorepunt afgetrokken tot een maximum van twee scorepunten voor het geheel van de open vragen.

Antwoorden in geldbedragen dienen te worden afgerond op twee cijfers achter de komma en ook met twee cijfers achter de komma te worden genoteerd, tenzij anders gevraagd in de opgave. Bij hele geldbedragen hoeven er geen cijfers achter de komma genoteerd te worden.

### 4 Beoordelingsmodel

---

| Vraag | Antwoord | Scores |
|-------|----------|--------|
|-------|----------|--------|

*Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt 1 scorepunt toegekend.*

#### Wie is de baas?

---

**1 maximumscore 2**

- 1 Wieke
- 2 Wieke
- 3 Zeb
- 4 Zeb

|                                             |   |
|---------------------------------------------|---|
| indien vier antwoorden juist                | 2 |
| indien drie antwoorden juist                | 1 |
| indien twee, een of geen antwoord(en) juist | 0 |

**2 A**

| Vraag    | Antwoord                                                                                                                                                                                          | Scores |
|----------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|
| <b>3</b> | <b>maximumscore 1</b><br>2, 3, 4                                                                                                                                                                  |        |
|          | indien drie antwoorden juist                                                                                                                                                                      | 1      |
|          | indien twee, een of geen antwoord(en) juist                                                                                                                                                       | 0      |
|          | <i>Opmerking</i><br><i>Indien een andere combinatie aan cijfers genoemd is, geen scorepunt toekennen.</i>                                                                                         |        |
| <b>4</b> | <b>maximumscore 1</b><br>voorbeeld van een juiste berekening:<br>$\frac{€ 3.000 - € 800}{5} = € 440$                                                                                              |        |
| <b>5</b> | <b>maximumscore 1</b><br>voorbeeld van een juiste verklaring:<br>Bij een grotere productie worden de vaste kosten verdeeld over een groter aantal producten en dalen de vaste kosten per product. |        |
| <b>6</b> | <b>maximumscore 2</b><br>voorbeeld van een juiste berekening:                                                                                                                                     |        |
|          | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wieke verdient: <math>\frac{€ 3.297 \times 12}{52} = € 760,85</math> per week</li> </ul>                                                                   | 1      |
|          | <ul style="list-style-type: none"> <li><math>\frac{€ 760,85}{36} = € 21,13</math> per uur (dus hoger dan het uurloon van Zeb)</li> </ul>                                                          | 1      |
|          | <i>Opmerking</i><br><i>Als de kandidaat het maandloon deelt door 36, geen scorepunten toekennen.</i>                                                                                              |        |

| Vraag | Antwoord | Scores |
|-------|----------|--------|
|-------|----------|--------|

## Een huis kopen of toch niet?

**7 maximumscore 1**

een voorbeeld van een juiste berekening is:  
 $360 \times € 1.800 - € 370.000 = € 278.000$

**8 maximumscore 1**

een voorbeeld van een juist financieel argument:  
 Je bouwt vermogen op, omdat het huis bezit wordt.

**9 maximumscore 1**

- (1) vaste lasten
- (2) moeilijk

indien beide antwoorden juist

1

**10 B**

**11 maximumscore 3**

een voorbeeld van een juiste berekening per nummer is:

(1)  $\frac{€ 180 \times 52}{12} = € 780$

(2)  $\frac{€ 120}{3} = € 40$

(3)  $€ 1.800 + € 780 + € 715 + € 300 + € 175 + € 100 + € 80 + € 80 + € 40 = € 4.070$

(4)  $€ 4.600 - € 4.070 = € 530$

juist berekenen van het maandbedrag (1)

1

juist berekenen van het maandbedrag (2)

1

juist berekenen van het totaal (3) en het overschot (4)

1

*Opmerking*

*Let bij de derde deelscore op doorrekenfouten.*

**12 maximumscore 2**

een voorbeeld van een juiste berekening is:

- eigenwoningforfait is:  $€ 350.000 \times 0,0035 = € 1.225$

1

- belastbaar inkomen wordt:  $€ 70.000 + € 1.225 - € 14.300 = € 56.925$

1

*Opmerking*

*Let bij de tweede deelscore op doorrekenfouten.*

| Vraag | Antwoord | Scores |
|-------|----------|--------|
|-------|----------|--------|

## Dure paaseieren

### 13 maximumscore 1

voorbeeld van een juiste berekening:

$$\frac{\text{€ 2,8 miljard} - \text{€ 1,5 miljard}}{\text{€ 1,5 miljard}} \times 100\% = 86,7\%$$

*Opmerking*

*Een andere manier van afronden ook goed rekenen.*

### 14 A

### 15 maximumscore 1

voorbeeld van een juiste verklaring:

Door de dalende dollarkoers moeten er voor dezelfde hoeveelheid dollars minder euro's betaald worden.

### 16 maximumscore 2

- (1) goederen en diensten
- (2) toegenomen
- (3) kleiner

|                                    |   |
|------------------------------------|---|
| indien antwoord (1) juist          | 1 |
| indien antwoorden (2) en (3) juist | 1 |

### 17 maximumscore 2

voorbeelden van een juist voorbeeld met uitleg:

- |                                                                                               |   |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------|---|
| • De Cacaoboon kan de chocolade ook online gaan verkopen.                                     | 1 |
| • Hierdoor krijgen ze meer klanten (en stijgt het marktaandeel).                              | 1 |
| of                                                                                            |   |
| • De Cacaoboon moet zorgen voor betere kwaliteit.                                             | 1 |
| • Hierdoor zullen klanten eerder kiezen voor De Cacaoboon (waardoor het marktaandeel stijgt). | 1 |

| Vraag | Antwoord | Scores |
|-------|----------|--------|
|-------|----------|--------|

## Gemeente met budgetproblemen

### 18 maximumscore 2

- (1) onroerendezaakbelasting
- (2) collectieve

indien twee antwoorden juist 2  
indien een antwoord juist 1

### 19 maximumscore 1

- (1) groter
- (2) bezuinigen

indien beide antwoorden juist 1

### 20 maximumscore 2

voorbeeld van een juiste berekening:

- $\frac{€ 231 \text{ miljoen}}{77.000 \text{ inwoners}} = € 3.000 \text{ per inwoner}$  1
- $\frac{€ 3.000 - € 3.040}{€ 3.040} \times 100\% = -1,3\%$  (dus een daling van 1,3%) 1

*Opmerking*

*Een andere manier van afronden ook goed rekenen.*

### 21 D

### 22 maximumscore 2

voorbeeld van een juiste berekening en conclusie:

- begrotingstekort: € 335 miljoen – € 314 miljoen = € 21 miljoen 1
- $\frac{€ 21 \text{ miljoen}}{€ 314 \text{ miljoen}} \times 100\% = 6,7\%$

Dus het begrotingstekort kan niet volledig geleend worden bij de Rijksoverheid. 1

of voor de tweede deelscore

- maximaal te lenen bedrag: € 314 miljoen  $\times$  0,04 = € 12,56 miljoen  
Dus het begrotingstekort kan niet volledig geleend worden bij de Rijksoverheid. 1

### 23 D

| Vraag | Antwoord | Scores |
|-------|----------|--------|
|-------|----------|--------|

## Arbeidsmarkt uit evenwicht

---

**24 maximumscore 1**

- (1) krappe
- (2) minder snel

indien beide antwoorden juist

1

**25 maximumscore 2**

voorbeelden van juiste redenen:

- studie van jongeren
- arbeidsongeschiktheid
- informele arbeid die verricht wordt in de vorm van zorg voor kinderen of ouders

*Opmerking*

*Per juiste reden 1 scorepunt toekennen.*

**26 F**

**27 maximumscore 1**

voorbeeld van een juist argument:

Mensen zullen zich niet aanbieden bij een hoger loon als ze de baan niet interessant vinden.

**28 E**

| Vraag | Antwoord | Scores |
|-------|----------|--------|
|-------|----------|--------|

## Niet alles is goud wat er blinkt

**29 maximumscore 1**

voorbeeld van een juiste berekening:

$$\frac{€ 53.010 - € 5.700}{€ 5.700} \times 100\% = 830\%$$

**30 maximumscore 1**

(1) verbeteren

(2) overschot

indien beide antwoorden juist

1

**31 maximumscore 1**

(1) niet

(2) overheid

indien beide antwoorden juist

1

**32 maximumscore 2**

voorbeelden van een juiste uitleg:

- Door het toerisme zullen mensen een inkomen / hoger inkomen krijgen.

1

- Hierdoor moeten deze mensen meer belasting afdragen, waardoor de overheidsfinanciën zullen verbeteren.

1

of

- Toeristen zullen meer producten kopen in Suriname.

1

- Hierdoor stijgen de btw inkomsten van de overheid, waardoor de overheidsfinanciën zullen verbeteren.

1

*Opmerking*

*In het tweede gedeelte moet een voorbeeld van inkomsten van de overheid zijn verwoord.*

**33 B**

| Vraag | Antwoord | Scores |
|-------|----------|--------|
|-------|----------|--------|

## Einde aan de accijnsverlaging?

### 34 maximumscore 2

- (1) kostprijsverhogende belasting  
(2) profijtbeginself

indien twee antwoorden juist 2  
indien een antwoord juist 1

### 35 B

### 36 maximumscore 1

voorbeelden van een juist producten:

- sigaretten
- wijn

### 37 maximumscore 2

voorbeeld van een juiste berekening:

- productiekosten € 0,90
- winst € 0,18
- accijns € 0,88 + € 1,96 1
- btw: € 1,96 × 0,21 € 0,41 + 1
- adviesprijs € 2,37

| Vraag | Antwoord | Scores |
|-------|----------|--------|
|-------|----------|--------|

## Ook twee keer modaal heeft het lastig

### 38 maximumscore 1

- (1) primair
- (2) bruto

indien twee antwoorden juist 1  
indien een of geen antwoord juist 0

### 39 maximumscore 2

voorbeeld van een juiste berekening en conclusie:

- $€ 928 + € 280 + € 1.378 = € 2.586$  1
- $\frac{€ 2.586}{€ 4.300} \times 100\% = 60,1\%$ , dus nee ze voldoen niet aan de 50% regel. 1

of voor de tweede deelscore

- $€ 2.586 \times 2 = € 5.172$ , dat is hoger dan hun inkomen van € 4.300 en dus voldoen ze niet aan de 50% regel. 1

### 40 maximumscore 1

voorbeelden van een juiste berekening:

- spaarbedrag in januari 2024:  $€ 4.200 - € 3.785 = € 415$   
spaarbedrag in januari 2025:  $€ 4.300 - € 4.173 = € 127$
- De inkomsten zijn met  $€ 4.300 - € 4.200 = € 100$  toegenomen en de uitgaven zijn met  $€ 4.173 - € 3.785 = € 388$  toegenomen, dus het spaarbedrag is afgenomen.

### 41 maximumscore 1

voorbeelden van een juiste verklaring:

- Een hogere arbeidskorting betekent minder belasting betalen en dus een betere financiële positie voor werkenden.
- Een hogere arbeidskorting betekent een hoger nettoloon en dus een betere financiële positie voor werkenden.

## 5 Aanleveren scores

---

Verwerk de scores van alle kandidaten per examinerator in de applicatie Wolf.  
Accordeer deze gegevens voor Cito uiterlijk op 24 juni.

## 6 Bronvermeldingen

---

Einde aan de accijnsverlaging?

informatiebron 5 [www.unitedconsumers.com](http://www.unitedconsumers.com)

alle andere afbeeldingen: Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling, 2026